

MONOMA

CHIA DAVIDIS ET GOLIAE,
 & Allegorica eiusdem expositio, Heroico carmine
 descripta, unà cum alijs quibusdam, quo-
 rum catalogum sequens pagella
 exhibet omnia.

RODOLPHO GVALTHERO
 Tigurino autore.

TIGVRI APVD CHRIS-
 toporum Eroschouerum.

ARGVMENTVM LIBRI PRIMI
mi Monomachias.

PRImus habet motusq; graues turbasq; Philistei,

Qui Ifacidū subito milite uastat agros.
Queis pariter Saulus duris occurrit in armis,
Hostilicq; cupit bella mouere manu.
At noua conspecti perterret forma gigantis,
Ifacidæ turpi dant sua terga fugæ.

ARGVMENTVM LIB. II.

Saul proprijs hostes conatur pellere castris,
Impedit horrendus friuola cœpta gigas.
Interea fratres uisit Iesseius Heros
Et uidet in castris quanta pericla sient.
Se pia promittit capturum prælia pugnae,
Qua Goliath proprio cæsus ab ense iacet.
Quo cæso pariter fugierunt agmina tota,
Ad Solymas redijt lætior ille domus.

ARGVMENTVM LIB. III.

Tertius altisoni decantat prælia Regis,
Quæ contra inferni pertulit ille Ducem.
Quem moriens etiam funesta clade fugauit
Expugnans satanam tartareasq; domus,
Sic etiã quotquot lætantur nomine CHRISTI,
Talia cum uitijs bella mouere solent.

Occubuit proprio confossus ab ense Gethæus,
Sic Deus exiguis perdere magna solet.
Et simili satanan CHRISTVS certamine uincit.
Victori tanto plaudite sancta cohors.

MONOMACHIAS

DAVIDIS ET GOLIAE

Liber Primus.

ENS mea leta nouo uatum commo Propositio:
ta furore

Aonias undas & amcenos flore uirenti
Parnasi uernos gestit cōscēdere colles,

Carminibusq; nouis paucis tentata priorum

Dicere: tessēi iuuenilia praelia uatis,

Altigradum ut uictrix illius dextra Gethæum

Vicerit & patriam pulchris adiuerit ausis.

Christe decus uatum fœlici numine nostra

Inuocatio:

Pectora contingas, sacrum mihi funde liquorem,

Vt possim solito maiores pectoris astus

Te duce laurigero fœlici dicere Musa.

Ver erat & blandis Zephyris pallemia terræ

Narratio:

Frigora mutabant letis successibus annum:

Iam niue depulsa pratis fœcunda redibant

Gramina, iamq; nouis crepitabat frondibus arbor

Cum cupiunt læti solitos renouare labores

Agricolæ duram scindentes uomere terram.

Nunc aliquis nigris commendat semina sulcis,

Ah miser hostili casura hæc semina falce.

Deniq; quisq; suis intentus pectora curis

Instat & in longum spem campis educat annum.

MONOM. DAVIDIS

Cum subito exoritur crudeli gente Philisteus
 Gens inimica Deis, immanis, perfida, fallax,
Luxuriosa, superba, minax, crudelis, iniqua,
 Contemptrix superum, uenerandi nescia iuris
Nil nisi uicinos & amicos ledere docta,
 Quæ noua sperati conturbans gaudia ueris
 Irruit & lato deuastans agmine campos
 Iudaicos, anni spem primis perdit in herbis.
 Iam calcata iacent dura per fossa colonum
 Arua manu, primæ segetes sunt pabula equorum.
 Agricola hostiles cernentes robore duro
 Tam seuire manus, agris uillisq; relictis
 Tendentes tristes ad cœli numina palmas
 Orant auxilium, trepidans tunc urbibus altis
 Inuolat hostilem metuens gens rustica turbam.

Consilium proceres capiunt quos regia Sauli
 Continet ut possint hostilia uiribus arma
 Perdere & infaustram patriæ depellere cladem.
 Quos inter Saulus princeps animosus & audax
 In manibus uitam, spem uitæ ponit in armis,
 Et certare manu uiresq; repellere per uim
 Instituit fortis. Non hæc sententia fati
 Stabat, ut instructus telis aut milite forti
 Hostiles posset patriæ depellere turmas.
 Quo ruis infœlix? quis te furor improbus urget?
 Quo properas Saul? siste pedem non fortibus armis

Horrendo crepitu metuenda tonitrua reddunt,
 Talis in immensum strepitus clamorq; uirorum
 Exurgens quatit excelsi uaga nubila caeli.
 Utq; solent timidae damæ ceruicq; fugaces
 Montibus in summis subito cum cornua raticæ
 Venantum resonant, inceptos sistere gressus,
 Attonitiq; sonis arrectis auribus astant:
 Sic subitus nostras clamor cum perculit aures
 Terruit exanimes, timidis uox faucibus hæsit,
 Diriguere comæ, gelido formidine membra
 Obstupuere uiris, nec quid faciamus inertes
 Nouimus, an coepto conducat pergere cursu,
 Aut retinere gradus, multi formidine capti
 Diffugiunt, syluas uirides latebrosaq; quærunt
 Saxa, iubet coeptos gressus Cisseius heros
 Sistere & euentus belli spectare futuros.

Ecce uir immanis uasta se corporis alti
 Mole ferox tollit, quo nil monstrorcius unquam
 Terra tulit, dubites hominum rapidumue ferarum
 Attribuas numero, senos nam corpore longo
 Vincebat cubitos, stant alto uertice uultus
 Sanguinei, humana iam tunc quoq; cæde madentes.
 Hei mihi quis terror pallensia concutit ossa
 Cum recolo faciem, cum seui luminis orbis
 Cernere me credo, fluidos cum sanguine rictus
 Mente agito, atq; pares cum tanto corpore uires.

Goliae des-
 criptio.

MONOM. DAVIDIS

Heu mihi quantus erat, quàm seuo lumine nostra:
 Agmina lustrabat, ucluti cum torua leonis
 Lumina uolumur, paruo qui uulnere laesus
 Respicit authorem facti, micat igneus olli
 Ex oculis furor, ingentes sed pectore uires
 Concipit & longæ irritat se uerbere caudæ:
 Sic stabat dirus crudeli luminis orbe
 Enachides Goliath monstrum telluris opacæ,
 Aerea sublimi fulgebat uertice cassis
 Auricomis splendens cristis, sed pectora thoracæ
 Contegit, & corpus lorica cura trilicis
 Aenea defendit, quinq; illam pondus habere
 Millia siclorum dicunt (hinc collige uires)
 Crura tegunt ocreæ, clipeum sed læua tenebat.

Scutum
 Goltæ.

Huic erat insculptū quicquid gens impia & atrox
 Assolet in Diuos mendaci fingere lingua.
 Illic uidisses immani mole gigantes
 Montibus extractis alios superaddere montes
 Ut possint summum cælo turbare tonantem.
 Iuppiter in summo consistens culmine cæli
 Fortia pallenti librabat fulmina dextra
 Anguipedum metuens horrentia cœpta gigantum,
 Mox tamen exanimi correptus membra timore
 Fulmine proiecto cælestia regna relinquit,
 Suntq; fugæ comites alij quos summus Olympus
 Cominet, hos sequitur pedibus uelocibus usus

Quem

Quem genitrix tellus nomenq; Typhoëa fecit.
 Hic quoq; mutato potuisses corpore tectos
 Cernere coelicolas cæca formidine captos,
 Iuppiter hic aries, coruus fit Delius ater,
 Fele Diana latet, capro Semeleia proles,
 Pisce Venus, foedum Cillenius induit ibim,
 Et rixosa capit niueam Saturnia uaccam.
 Parte alia summi scansuram culmina coeli
 Aedificant homines primi furialibus ausis
 Excelsam turrim, potuisses cernere multos
 Quos opus oblectat tantum, stans aureus illis
 Princeps demonstrat mores legesq; laboris.
 Hic humeris portat lapides, hic mœnia condit,
 Hic calidam sterili calcem commiscet arena.
 Talia multa tulit summi contemptor Olympi
 Artificum studijs clipeo depicta rotundo.
 Magna gigantea uibratur lancea dextra,
 Lancea, quam nemo quantumuis uiribus ingens
 Sustentare manu poterat nam nauibus altis
 Arbor erat quondam uelis satis apta ferendis.
 Ante illum tali dignus seruire magistro
 Armiger infoelix ibat, nos corde trementi
 Pallentes stetimus mirati turpia monstra.
 Ipse etiam Saulus monstruosum corporis alti
 Contemplans habitum dubia formidine captus
 Quid faciat querit, subito cum uoce tremenda

Gne. 11.

Corpus & imbelli nutant formidine mentes.
 Et iam Sol omnes lustrabat lumine terras,
 Et stabant acies immotæ collibus altis.
 Expectat nostros accessus Barbarus hostis,
 Nos illum contra, ueluti cum robore forti
 Præstantes aquilæ cupiunt certamina dura
 Miscere, at pugna illis quæ prima capessat
 Addubitant, uelox nunc hæc nunc incipit illa
 Consurgens fuluas in altum extendere pennas,
 Sed quoties cœpit, contraria prælia cernens
 Affore, demittit conceptos pectoris æstus:
 Talibus inter se cupidi committere pugnam
 Alternant animis, nec quis prior inferat arma
 Nouerunt, dubio quatiuntur corda timore.

Cum subito uenit diuino numine missus
 Dauides frater patriæ laus maxima nostræ,
 Seruator, columen, decus & pietatis auitæ
 Assertor, tutor, regali stemmate dignus.
 Hic ubi desertis castris reperire nequiuit
 Non Heliab fratrem, nec me, nec Aminadab acrem,
 (Vna etenim cum alijs fueramus bella secuti.)
 Protinus (ut nimium est audax & fortior annis)
 Omnia deseruit pugnam spectare paratus,
 Ac adit instructas acies, nos lumine ubiq;
 Lustrat & inquirit per propria nomina fratres.
 Certe ego cum uidi (quæuis tibi numina iuro)

Dauidis
 aduentus in
 castra.

MONOM. DAVIDIS

Non hominem fratremue meum sed numen Olympi
 Cernere me credens melius sperare uidebar.
 Huic etenim solito maiori lumine fortis
 Fulgebat facies, iam nunc quoq; nescio in ore
 Qui uultus fuerat, micat ignea ubiq; cupido
 Ex oculis, casus non irrita signa futuri.

Vix tamen aduenit, uix illum querere pauca
 De te tunc potui (reliqui nam longius inde
 Parte alia stabant fratres) cum castra Philistei
 Surgere concipiunt, subito cum cuncta fragore
 Armorum resonant, consurgit clamor ubiq;
 Et iam iam conferre pedem manibusq; parati
 Ad pugnam fuerant omnes, cum corpore uasto
 Emicat Enachides crudeli mente tremendus,
 Lumina saeva rotans & lentum hastile lacerto
 Exagitantis forti, ueluti sub moneibus altis
 Cum draco decubuit, quem multo tempore uexans
 Atra fames rabiem uacua nutriuit in aluo,
 Egressus syluis pecudes conspectus in altum
 Erigitur pedibus, sinuosaq; colla retorquens
 Ex oculis saevi respirat pectoris iras,
 Quemq; petat querit, tauri sed gramine leto
 Turbati incertum nunc hinc nunc inde recurrunt,
 Inq; orbem coeunt timidi: Sic impius ille
 Conturbat nostras acies, nos agmine iuncto
 Stamus & incerta pectus formidine capti

MONOM. DAVIDIS

Saulus Dauidem
suis armis induit.

Imposuit fratri: defendit pectora thorax
Regius, auratis armillis brachia fulgent,
Crura grauant ocreæ non tali à milite quondam
Portari assuetæ, duro fortissimus ensis
Appensus lateri splendenti flectitur arcu.

Hæc ubi inassueto sumpsisset corpore Dauid
Ocius hinc tentat num sic indutus in armis
Et librare gradus, & certum crura mouere
Per spacium possit, solitos num corpore motus
Exercere queat: ueluti cum ludicrum in armis
Exercet studium quidam, quem corporis astu
Certa inferre docet, uel uerbera missa magister
Corpore & assumptis armis eludere in auras:
Sic quoq; Dauides nunc hinc nunc inde rotatus
Insolitum insuetis exercet corpus in armis.
Non tamen hæc potuit membris aptata tenere,
Fortia non etenim solitos sua brachia motus
Crura nec officium faciunt detenta micanti
Aere, nec aurata depressus casside uertex
Sydereo solitos attollit lumine uultus.

Dauid arma
reijcit.

Tum Dauid, Non hæc (inquit) mihi ferre suctum est
Arma gerant alij, magis hæc me pondera ferri
Impediunt, nec enim mea membra exercui in illis,
An nisi ferratis potero superare Gethæum
Hunc armis? Alia est longe sententia fati.
Sit dominus coeli scutum, sit currus & arma

Qui

Qui me crudeli rapuit de fauce Leonis.

Dixit & ardentem niuea de fronte leuatam
Deposuit galeam, totum quoq; corpus ab armis
Liberat. Hunc Saulus nimium miratur & omnes
 Aspiciunt regni proceres & qualia poscat
 Arma rogant, ast hic regis tentoria linquens
 Arripit inde pedum pastoris fortia sceptrā,
 Quāq; suos fundam primos exercuit annos:
 Quinq; legit ripa lapides foelicia tela
 Quēis sibi pendentem ex humeris gestamina ruris
 Compleuit peram. Mirantur talia facta
 Qui spectant alij, mirantur talibus armis
 Hunc uelle immanis deuincere tela Gethæi.

Arma Dauidis.

His uenit instructus telis, his uincere posse
Magnanimum Golia promittit frater & alta
 Voce iubet diro crudelem indicere pugnam
 Hosti, nempe uenire uirum qui uiribus audax
 Debellare uelit flammantia tela Philistæi.
 Et ueluti tenera cupiens decernere ferro
 Pro sponsa iuuenis, munitus fortibus armis
 Inuidiosa cupit riualis pellerē tela,
 Et quamuis mentem durus perterreat hostis
Attamen huic casto quo flagrat pectus amore
Firmantur uires ut nulla pericula curet:
 Sic etiam Dauid sese committere morti
Pro patria instituit, ualidis quo uiribus illam

MONOM. DAVIDIS

Sed ruit occurrens citius fortiq; lacerto
 Ferratam uibrans hastam certamina poscit.
 Hunc David contra, ueluti cum pascua circum
 Decertant taurusq; ferox & torua leana,
 Irruit ille ferox inq; aëra cornua tollens
 Ventilat, hæc uero uersutis fraudibus illum
 Cedendo oppugnat nunc hinc nunc inde fatigans
 Cornigerum, donec forti certamine uictus
 Florida purpureo conspergit prata cruore:
 Haud aliter Goliath & forti pectore David
 Concurrunt campis, hasta configere pectus
 Ille cupit niueum, proprijs hic fortior annis
 Occurrens uelox celeri uertigine fundam
 Aëriam torquet lapidemq; emittit in illum,
 Missus at ille uolat ueluti cum corneo ab arcu
 Pennigera à docto dimittitur hoste sagitta,
 Utq; caput tollit Goliath in fronte resedit
 Suprema, qua concisso iunguntur ab osse
 Et frons & nares, ipsam tunc impete forti
 Iuncturam rumpens cerebrum confregit inane.
 Ictus at ille furit, tum terq; quaterq; rotatus
 Concidit in faciem telluremq; ore momordit:
 Sicut ad ardentem titubans cum constitit aram
 Victima,serta gerens capite & candentia farra,
 Excipit in niuea libratam fronte securim,
 Ast oculos illi mixta cum morte tenebræ

Goliath uin-
 citur.

Algifica capiunt, paulumq; hinc inde uolutus
 Poplite deficiens grauiter procumbit humi bos:
 Haud aliter uasto percussus uulnere fratris
 Procubuit Goliath crudeli murmure frendens
 Sicut aper laesis membris uenabula gestans.
 Armiger inde fugit fatum dum cernit herile
 Et clamore graui montes camposq; patentes
 Diffugiens complet castris mala nuntia portans
 Barbaricis: sed tum foelici uulnere stratum
 Dauides hostem cernens, accurrit, & ense
 Detruncat proprio, sed aperto gutture sanguis
 Erumpens uirides campos ceu fonte rigauit.

Ast ego magnanimum fratris uirtute Gethæum
 Deuictum cernens subito fera castra reliqui
 Ut tibi quos peperit natus cum laude triumphos
 Narrarem primus, nunc ô pater exue tristes
 Vultus, carniuoros afflictæ è mente dolores
 Abijce, diuino nam surgunt numine nobis
 Tempora, queis tandem contusus fortibus armis
 Accaron alta iacet, nunc diuite nobilis auro
 Gaza, Geth, & ualidis muris nunc Ascalon ingens
 Azotusq; ferox nostrum periere per enses,
 Que patriæ fuerant pestis seuisima nostræ.

Talia tardigrado narrabat facta paremi
 Samma uolens annos uerbis hilarare seniles.
 At pater audaces animos & fortia facta

Hinc alij cædunt alios, furit undiq; ferrum
 Et uolat in coelum puluis, ferit æthera clamor,
 Missaq; tela uolant, percunt hostilia late
 Agmina, non aliter quàm si de nubibus altis
 Horrisono grauidæ sternuntur grandine messes.
 Hic furit immensum Dauid simul & quibus armis
 Truncarat Golian, hostilia corpora cedit.
 Hoc cecidit Balach audax & fortior armis
 Abda lobabq; ferox qui primo semper ab æuo
 Tranquilla mutuo coniuncti pace fuere,
 Et nunc ambo simul uno periere sub hoste.
 Utq; greges inter furibundo corde leones
 Proxima quæq; ruunt quos forsân rustica turba
 Exagitauit iners, sic tunc Iesseus Heros
 Et Saul & simili spectandus robore natus
 Infaustos cædunt hostes, necq; ante remittunt
 Inceptas cædes donec per prata Gethæa
 Accaron elapsi tegerentur mœnibus hostes.

Inde tuba reditus signum Cisseius Heros
 Concinuisse iubet, Solymorum lætus ad urbem
 Iudeus tendit spolijs cumulatus opimis.
 Quis queat illius describere gaudia lucis,
 Qua pastor redijt Iesseus uictor ab hoste?
 Serta gerit miles, ramis frondentis oliuæ
 Compita sternuntur, depictis septa uiarum
 Auleis fulgent, resonant in mœnibus hymni

Iſraelitarum
 triumphus.

MONOM. DAVIDIS

Hinc quoq; ferre pedes Saulus iubet ordine certo,
 Ne turbata nimis ueniant hæc agmina in urbem.
 Primus at hos inter Dauid (quem Ionathan acer
 Et pater eximius comitantur gressibus æquis)
 Incedit gestans dextra uictrice micantem
 Altigradi Goliæ gladium qui sanguine herili
 Continctus nimia crudelis cæde madebat,
 Et caput in leua correptis crinibus ingens,
 Queis tunc ornatus spolijs cum laude triumphans
 Ad Solymi muros properat portasq; patentes.

Huic at in occursum ueniunt mox agmine leto
 Ifacidum matres, nuptæ innuptæq; puellæ,
 Et uarijs iuuenem celebrabant laudibus, illa
 Tympana rauca sonans, alia at crepitantia sistra,
 Altera multiforo decantat carmina buxo,
 Ast alia hæc dulci modulantur carmina uoce:

Iudæarum
 cantilena,

Nunc canas foelix domino potenti
 Et refer laudes meritas supremo
 Qui graui fortis rapuit te ab hoste

Nata Syonis

En uenit nostrum decus & supremus
 Gentis en nostræ grauis & benignus
 Dux uenit qui nunc superauit alti

Tela Gethæi

Gaudeas, en hic ualido lacerto
 Dum rotat fundam teretem beatus

Hæsit

Hæsit in summa globus ille missus

Fronte Philistei

Hoc iacet fortis nimiumq; saeuus

Sæpius qui nos gelido tremore

Pallidas cordis nimium supini

Terruit ingens

O decus nostrum ualeas in omne

Tempus & foelix moriture nunquam

Viuito gentis columen supremum

Summaq; uirtus

Quis potest tanto iuueni decora

Laude conferri, nec enim parem illi

Edidit multa celebrata laude

Patria tellus

Mille nam quondam ualidus cecidit

Saul uiros Dauid decies sed illum

Vicit & campo uiridi cecidit

Millia dena

Cedat en nostro domino potenti

Quicquid insanæ posuere quondam

Numinis stulto nimiumq; uano

Pectore gentes

Regnat & semper reget arce summa

Qui mare & coelum uiridemq; terras

Condidit fortis ualidamq; molem

Sustinet omnem

MONOM. DAVIDIS

Talia dulcisono modulantes uerba tenore
Isacidum cantant matres, dum digna referre
Conantur iuueni, sed non hinc carminis huius
Finis erit, manibus procul hinc psalteria uestris
Abijcite, et longum ualeant caua tympana uobis.
Hei mihi quos luctus, gemitus & quanta pericla
Illa dabunt iuueni uestris cantata camœnis?
Hæc animum incendunt Saulo quo perdere regni
Conetur columen, Dauides laudibus istis
Nudus, inops, expes, terris depulsus auitis
Tristia sollicito patietur damna dolore.

Quo feror ignarus: satis en nunc æquora lata
Emensus fessam sicco sub littore puppim
Sistere tempus erit, uolitantia neccite uela
Pegafides properamq; mihi cohibete carinam.

MONOMACHIAS

DAUIDIS ET GOLIAE

Liber Tertius.

ACTENVS Isacidem fortem ua
stumq; Gethæum
Diximus, & paruum celeres transui
mus æquor.

En noua nunc ueniunt nostris celebranda camœnis

Præ

Prælia, non parui nos urgens cura laboris.

Nunc etenim unigenæ foelicia prælia Christi
 Quæis contra stygiumq; louem tristisq; potentem
 Inferni dominum confligit numine dextro
 Describenda mihi ueniunt, nunc maximus horror
 Concutit, & timidum tantos mihi respuit ausus
 Ingenij pectus uix nostris uiribus aptos.
 Nam quantum diuûm regnis mortalia cedunt
 Omnia quæ uasti concludit machina mundi,
 Tantum quæ cecini concedunt omnibus illis
 Quæ modo carminibus nostris cantanda supersunt.

Et ueluti si quis celeris per flumina Rheni
 Occiduos intrat fluctus, cum Pontus & ær
 Omnia sunt, nec quis poterit iucunda uidere
 Littora, quouere ratem uento, qua dirigat arte
 Nescit & addubitans per cœrula flumina puppis
 Fertur, & hinc illinc uento pulsatur & undis:
 Sic mihi, qui humanis cœlestia iungere bellis
 Institui, uarij tremebunda in mente dolores
 Surgentes animum studia in contraria ducunt.

Tu tamē ô mûdi columē dux inelyte CHRISTE,
 Atq; humana salus, ô magne salutifer Heros,
 Unigena, omnipotens, æterna luce coruscans,
 Qui mentes hominum, qui uatum pectora leto
 Numine deducis, nostros foeliciter ore
 Audaces animos diuino ducito gressu.

MONOM. DAVIDIS

Te mihi si dederis facilem, mox carmina uires
 Concipient dignas: proprium modo numine uatens
 Ducito, qui laudesq; tuas, pugnasq; feroces
 Et parat hei tenui caelestia dicere musa.

Non mare, non tellus, non picti sydera cœli,
 Nec modus ullus erat rerum, nec certa gubernans
 Lex, Dominus rerum cum primum pondus inane
 Condidit è nihilo V E R B I uirtute supremi,
 Quod dixere Chaos, quoniam hoc confusa latebant
 Omnia, quæ teretis clauduntur tegmine mundi.
 Vt globus è lana diuersa mixtus in unum
 Ostendit facies & formas mille colorum
 Mutuo pugnantium, sic uasto copore mundi
 Humida cum siccis, gelido cum frigore flamma
 Pugnatat crepitans, grauibus tendentia sursum.
 Nullus sydereo radiabat lumine Titan.
 Ortus erat nullus, nec declinantia cursum
 Sydera cognorant metas, nec littora Pontus:
 Nulla reformatæ crescebant cornua Phœbes.

Gen. 1.
 Creatio
 mundi.

Hac deus è turba, mundum, mare, sydera, terram,
 Condidit, & certa iussit consistere lege,
 Tunc mare discessit refugum, tunc lucidus æther
 Emicat, ima petit tellus, tunc lubricus aër
 In patulum tenuis totum dispergitur orbem,
 Gramina tunc tellus fert & genus omne ferarum,
 In fluiijs pisces pascuntur, in aëre summo

Depicta